

Aday sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi deneyimleri ve yansıtıcı öğretim uygulamaları yoluyla bakış açılarının dönüşümü

By Hidayet Suha Yüksel

Aday sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi deneyimleri ve yansıtıcı öğretim uygulamaları yoluyla bakış açılarının dönüşümü

Abstract

The aim of this study is to examine physical education experiences of candidate classroom teachers and the transformation of their perspectives along with the reflective teaching practices in courses. Qualitative case study approach was used in this study. Eight women candidate classroom teachers who were in the second year of their undergraduate studies at Ankara University Faculty of Education participated in the study. Criterion sampling was used during the selection of students. The data was collected by means of focus group interviews, observation, reflective diary and videos. Content analysis method was used in the analysis of the data. Results that under the categories of past experiences and reflections and practices and transformation were interpreted under themes that "Is it a physical education lesson?", "exceptions do not break the rule", "it could have been more different" and "physical education was a lesson". According to the obtained findings, candidate teachers have experiences during school years such as empty passing of physical education lessons, processing of different courses instead of physical education lessons, playing free games. In parallel with these experiences, teacher candidates have been expressed their future plans for this lesson as releasing and playing funny games before practicing. In addition to positive developments in teaching with reflection practices it emerges from their views that perception of free lesson of candidate teachers has changed. This study has revealed that past physical education lessons have a very important place in shaping the perspectives of candidate classroom teachers and that the teaching practices are significant in the transformation process of these perspectives.

Keywords: Candidate classroom teacher; physical education; experience; perspective; teacher education

Özet

Çalışmanın amacı aday sınıf öğretmenlerinin geçmiş beden eğitimi deneyimlerini ve öğretim uygulaması deneyimi ile birlikte bakış açılarının dönüşümünü keşfetmektir. Çalışmada nitel durum çalışması yaklaşımı kullanılmıştır. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ikinci sınıfta okuyan sekiz kadın öğretmen adayı çalışmaya katılmıştır. Veriler odak grup görüşmeleri, gözlem, yansıtıcı günlükler ve kamera kayıtları ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi dersi ile ilgili geçmiş deneyimleri "Geçmiş Deneyimler ve Yansımalar" kategorisi altında, uygulamalar sonrası değişim ise "Uygulamalar ve Dönüşüm kategorisi altında sunulmuştur. Geçmiş deneyimler ve yansımalar kategorisindeki bulgular "beden eğitimi bir ders mi?", "istisnalar kaideyi bozmaz?", "daha farklı olabilirdi" temaları altında, uygulamalar ve dönüşüm kategorisi altında ise bulgular "beden eğitimi bir dersmiş" teması altında yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adayları okul yıllarında beden eğitimi derslerinin boş geçmesi, yerine farklı derslerin işlenmesi, serbest oyunların oynanması gibi deneyimlere sahiptir. Bu deneyimlere paralel olarak öğretmen adayları uygulama yapmadan önce bu derse dair gelecek planlarını serbest bırakma, eğlenceli oyunlar oynatma olarak ifade etmişlerdir. Yansıtıcı uygulamalar ile birlikte öğretime ilişkin olumlu gelişmelerin yanı sıra, dersin boş ders olduğu algısı ile ilgili bakış açısının değiştiği aday öğretmenlerin görüşlerinden ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, geçmiş deneyimlerin bakış açılarını şekillendirmede belirleyici olduğu ve yansıtıcı öğretim uygulamalarının bakış açısının dönüşümü sürecinde önemli olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Aday sınıf öğretmeni; beden eğitimi; deneyim; bakış açısı; öğretmen eğitimi

1. Giriş

İlkokuldaki beden eğitimi deneyimleri çocukların eğitimi, sağlığı ve düzenli fiziksel aktiviteye katılımı için oldukça önemlidir. Fiziksel aktiviteye katılımın önemli belirleyicilerinden olan fiziksel yeterliğin ve sağlıklı yaşama kültürünün temelleri bu yaşlarda atılır. Bu yönüyle ilkökul döneminde beden eğitime dair öğrenme yaşantılarının niteliği atılan temelin sağlamlığının önemli belirleyicilerindedir. Gabbard (2000) çocukları yaşam boyu hareketliliğe ve sağlıklı bir yaşama hazırlamak için ilkökul beden eğitimi programlarının temel oluşturduğunu ifade etmektedir. Bu dönemdeki beden eğitimi programlarının yürütülmesinden sorumlu olan kişiler dünyanın birçok ülkesinde (Hardman ve Marchall, 2009; Faulkner ve diğerleri, 2004; Faulkner ve Reeves, 2000) olduğu gibi ülkemizde de sınıf öğretmenleridir. Sınıf öğretmenleri bu yönüyle beden eğitimi kaliteli bir şekilde öğrenciye sağlamada çok önemli bir güçtür (National Association for Sport and Physical Education [NASPE], 1998). İlkokulda beden eğitimi derslerinin kalitesi sınıf öğretmenlerinin kalitesine bağlıdır. Eğer sınıf öğretmenleri fiziksel aktivitenin çocuğun gelişimindeki önemini farkına varırsa ve beden eğitimi öğretimini verimli şekilde gerçekleştirirse öğrencilerin beden eğitimine ilişkin olumlu tutum ve bakış açısına sahip olmalarına yardımcı olabilirler (Xiang, Lowy ve McBride, 2002). Bu yardım da çocuğun ilerleyen yaşlarda fiziksel aktiviteye ve spora katılımının önündeki duyuşsal engellerin kaldırılmasına yardımcı olur. Bu yüzden ilkökul döneminde bu dersleri yürüten sınıf öğretmenlerinin almış oldukları eğitim önem arz etmektedir. Bu öneme rağmen birçok sınıf öğretmeni üniversite eğitimlerinde beden eğitimi öğretimi için yeterince hazırlanmamaktadır ve beden eğitimi için sınırlı pedagojik alan bilgisine sahiptir (Graber ve diğerleri, 2008; Kirk, 2005; Tsangaridou, 2008).

Türkiye’de resmi okullarda şu anda oyun ve fiziki etkinlikler dersi adı altında beden eğitimi dersleri yine sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir (Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB], 2014). İlkokul döneminde devam eden bu ders birinci, ikinci ve üçüncü sınıfta beş saat, dördüncü sınıfta ise iki saat olarak verilmektedir (TTKB, 2017). Öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinde bu ders ile ilgili almış oldukları dersler; “Beden Eğitimi ve Spor Kültürü” ile “Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi” dersleridir. Bu dersler daha çok beden eğitimi konusunda bilgilendirme ve bazı oyunların öğretimi şeklinde geçtiği için sınıf öğretmeni adaylarını “Oyun ve Fiziki Etkinlikler” dersi öğretim programına yeterince hazırlamamaktadır. Bunun dışında bu derslerin aktarımı, öğretimi konusunda üniversiteler arasında eşitliği sağlama ve standart belirleme de karşılaşılan bir diğer sorundur. Yapılan çalışmalar bu noktada birçok sınıf öğretmenin lisans eğitimi boyunca ve öncesindeki beden eğitimi deneyimlerini yetersiz ve olumsuz olarak ifade ettiklerini göstermektedir (DeCorby ve diğerleri, 2005; Dwyer ve diğerleri, 2008; Faulkner ve diğerleri, 2008; Kirk, 2005; Morgan ve Hansen, 2007; 2008; Xiang, Lowy ve McBride, 2002).

Oyun ve Fiziki Etkinlikler dersine ayrılan ders saati düşünüldüğünde bu dersi veren öğretmenin yeterlikleri ve bakış açısı önem arz etmektedir. Morgan ve Hansen (2007) yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmenlerinin çoğunun öğretmen adayı olarak ve öğrenci olarak kendi beden eğitimi deneyimleri ile ilgili görüşlerinin olumsuz olduğunu ve mesleki hazırlık noktasında kendilerini eksik hissettiklerini belirtmiştir. Öğretmenlerin beden eğitimi ile ilgili olumsuz deneyimleri sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi öğretimi konusundaki güvenlerinin önemli bir belirleyicisidir (Fletcher, 2012). Beden eğitimi öğretimi deneyimindeki sınırlık ya da yetersiz eğitim, düşük uzmanlık ve güvenin sonucu olarak, sınıf öğretmenlerini beden eğitimi öğretimi taleplerini karşılama hususunda olumsuz etkileyebilir (Morgan ve Bourke, 2008). Bununla birlikte öğretmen adaylarının öğrenim yaşantıları sonucunda belirlenen geçmiş düşünce ve inançları da öğrenme ve öğretmeye ilişkin bakış açıları ve davranışları üzerinde önemli bir etkendir (Joram ve Gabriele, 1998). Faulkner ve diğerleri (2004) yapmış olduğu çalışmada ilkökul öğretmenlerinin beden eğitimi öğretimine dair niyetlerinin yordayıcısı olarak inançları ve geçmiş deneyimleri göstermişlerdir. Aday öğretmenlerin düşünceleri ve niyetleri onların gelecekteki davranışlarının önemli bir yordayıcısıdır ve öğretmen adaylarının öğrenenler olarak deneyimleri beden eğitimi öğretimi ile ilgili kararlarını ve

derse bakış açılarını belirlemede etkilidir (Hardman ve Marshall, 2000). Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı sınıf öğretmen adaylarının gelecekteki öğretme davranışlarına etki edebilecek geçmiş beden eğitimi deneyimlerini ortaya çıkarmak ve nitelikli öğretim uygulamalarının bakış açılarını dönüştürme durumunu keşfetmektir. Çalışma hem ülkemizde sınıf öğretmeni adaylarının geçmiş beden eğitimi deneyimlerini ve beden eğitimi dersine bakış açılarını yansıtan çalışmaların yeterince olmaması hem de uygulama ile araştırma sürecinin birlikte yürütülmesi bakımından önemlidir.

1.1. Deneyim teorisi

Öğretmenlerin geçmiş dönemlerinden itibaren hayatının farklı safhalarındaki deneyimleri davranışlarını biçimlendirmede rol oynar. Deneyim kişinin gerçek dünyada ya da uygulamadaki faaliyetlerinden elde ettikleridir (Lunenberg ve Korthagen, 2009). Çalışmamızda okul ortamındaki uygulamanın gerçekleştiği gerçek dünya durum olarak kabul edilmiştir. Dewey “Deneyim ve eğitim” adlı kitabında geleneksel eğitimde deneyimlerin hatalı olmasından kaynaklı sorunların yaşandığını ve deneyimlerin niteliğinin önemli olduğunu belirtmiştir (2011, s. 32). Geçmiş deneyimlerin şu andaki ve gelecekteki deneyimleri yönlendirme üzerinde etkisi vardır ve deneyimlerin devamlılık ve etkileşim ölçütlerine uygun olması gereklidir. Devamlılık prensibi ile bir şeyler öncekinden sonrakine aktarılırken etkileşim prensibi ile deneyimi etkileyen nesnel faktörler ile içsel faktörler dengede tutulur ve deneyimin niteliği artar (Dewey, 2011, s.53). Her türlü deneyim belli tercih ya da isteksizlik noktaları oluşturarak, gelecekteki deneyimler üzerinde belirleyici olan tutumlar üzerinde etkilidir (Dewey, 2011, s.44). Buradan hareketle geçmiş beden eğitimi deneyimleri ile birlikte bugünkü tutumlar ve bakış açıları arasında bağlantı olduğu söylenebilir. İlkokul, ortaokul, lise, üniversite dönemi deneyimleri ile birlikte öğretmen adaylarının öğretmeye ilişkin davranışları da şekillenir ve bu yönüyle öğretmen adaylarının geçmiş deneyimlerini bilmek bugününü anlayabilme noktasında ışık tutacaktır (Knowles’tan aktaran Fletcher, 2011). Öğretmenlerin geçmiş beden eğitimi deneyimleri ve spor uygulamaları bakış açılarını yansıtmaya eğilimindedir (Bailey, 2010, s.6).

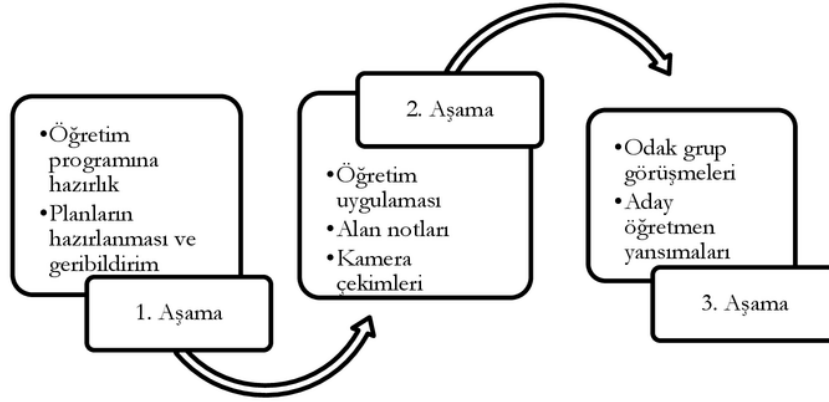
1.2. Dönüşümsel Öğrenme Kuramı

Dönüşümcü öğrenme teorisi Mezirow’un 1975 yılında yapmış olduğu çalışmaya dayanmasına rağmen 1990 yılında kapsamlı bir yetişkin öğrenme kuramı olarak tanıtılmıştır (Kroth ve Cranton, 2014). Bu teoriye göre öğrenme kişinin eylemlerinde deneyimlerinin anlamlarını uygun şekilde yeniden gözden geçirmesi ve yapılandırması sürecidir (Mezirow, 1993). Yetişkin eğitiminde yıllar içinde oluşan inanç sistemlerinin ya da anlam yapılarının değişimi için merkezde deneyim, eleştirel yansıtma ve mantıksal söylem vardır (IMEL, 1998). Kişinin ikileme düşeceği somut deneyimlerle karşılaşması, yeni bilgiler edinmesi ve varsayımları üzerine yansıtma yoluyla referans çerçeveleri değişebilir ve bakış açısı dönüşebilir (Mezirow, 1997). Bu çalışmada odak öğrenme süreçleri olmasa da bakış açılarının değişebilmesi için sınıf öğretmeni adaylarının uygulama süreci dönüşümsel öğrenme kuramının temel kavramları çerçevesinde şekillendirilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle aday öğretmenler somut deneyimler yaşamış, beden eğitimi öğretimi konusunda uygulama sürecine dahil olmuştur. Sonrasında deneyimlerini yeniden gözden geçirmek ve referans çerçevelerini değiştirmek için, ders planlarını, uygulama sırasında çekilen ders görüntülerini eleştirel yansıtma yoluyla raporlamaları istenmiş ve düzenli yapılan toplantılar ile de uygulamaları üzerine değerlendirmeler yapmalarına fırsat verilmiştir.

2. Yöntem

2.1. Bağlam ve Araştırma Süreci

Çalışma, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümü ikinci sınıf öğrencileri ile gerçekleşmiştir. Programda yer alan beden eğitimi ve spor kültürü ile beden eğitimi ve oyun öğretimi dersleri, öğretmen adaylarının ihtiyaçları doğrultusunda öğretmen olduklarında kullanacakları “Oyun ve Fiziki Etkinlikler” dersi öğretim programı ve bu programın

hedefe ulaşması için hazırlanan “Fiziksel Etkinlik Kartları (FEK) kullanılarak yeniden gözden geçirilmiştir. Dersin öğreticisi bu çalışmada hem araştırmacı hem de öğretici rolünü üstlenmiştir. Genel çerçeveyi belirledikten sonra 2014-2015 güz ve bahar yarıyarılında toplam 16 hafta boyunca her hafta 3 farklı sınıf öğretmeni adayı 40 dakika süren örnek ders uygulamalarını gerçekleştirmişlerdir. Sınıf arkadaşları bu süreçte uygulamalara katılan öğrenci pozisyonunda olmuştur. Herbir öğretmen adayı 2 kez uygulama yapma fırsatı yakalamış ve diğer haftalar boyunca da uygulama yapan arkadaşlarının derslerine katılarak deneyim kazanmıştır. Her aşamada öğretmen adayları ile görüşmeler yapılmış ve alan notları tutulmuştur.

2014-2015 Eğitim öğretim yılı bahar döneminde “Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi” dersini alan sınıf öğretmen adaylarından sekizi seçilerek çalışma ile ilgili bilgiler verilmiş ve görevler açıklanmıştır. Öğretmen adayları ders kapsamında kırk dakika sürecek 1-4. sınıf öğrencileri için örnek beden eğitimi ders planı hazırlamaları ve kendi sınıf arkadaşlarına simule edilmiş ortamda bu dersi uygulamaları istenmiştir. İlk gönderdikleri planlar incelenmiş ve ders planlarındaki eksiklikler ile ilgili dersin yürütücüsü tarafından geri bildirimler yapılmıştır. Öğretmen adaylarının “Oyun ve Fiziki Etkinlikler” öğretim programına uygun şekilde hazırladıkları planlarla yapmış oldukları beden eğitimi dersleri kamera ile çekilmiştir. Bu süreçte dönüşümsel öğrenme kuramının temel ilkeleri dikkate alınarak çekimler, planlar ve toplantılar yoluyla kendilerini yansıtmaları sağlamıştır. Uygulamalar bittikten sonra sekiz öğretmen adayı ile yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi yapılmış ve bu görüşmede verilen cevaplar ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Araştırma süreci şekil 1’de özetlenerek sunulmuştur.

Şekil 1. Araştırma Süreci

2.2. Araştırma Modeli

Sınıf öğretmen adaylarının geçmiş deneyimlerini, beden eğitimi dersine bakış açılarını ve ders kapsamına yapmış olduğu uygulamaların bakış açılarını ne yönde değiştirdiğini keşfedebilmek amacıyla bu çalışmada nitel durum çalışması yaklaşımı kullanılmıştır. Durum çalışması Yin’e (1984) göre güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir (aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3. Çalışma Grubu

Araştırmaya 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümü ikinci sınıfta okuyan sekiz kadın öğretmen adayı katılmıştır. Bu öğrenciler seçilirken kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Öğretmen adayları araştırmayı yapan araştırmacının dersine devam eden öğrencilerdir. Öğretmen adaylarının belirlenmesinde ayrıca ölçüt örnekleme de kullanılmıştır. Çalışma ikinci sınıfta okuyan, “Beden Eğitimi ve Spor Kültürü” dersini almış ve “Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi” dersine devam eden öğrenciler arasından

seçilen sekiz öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Araştırmaya katılan sekiz kadın öğretmen adayı bulgular kısmında “Ö.A.” başa gelecek şekilde ve farklı isimler kullanılarak belirtilmişlerdir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada sınıf öğretmen adaylarının beden eğitimi dersine yönelik geçmiş deneyimlerini, bakış açılarını ve uygulama sonrası bakış açılarını anlayabilmek amacıyla odak grup görüşmesi, gözlem, yansıtıcı günlükler ve video çekimler kullanılmıştır.

2.4.1. Odak Grup Görüşmesi

Odak grup görüşmesi çalışmanın temel veri toplama aracı olarak kullanılmış olup diğer veri toplama araçları görüşmelerle elde edilen bulguların uygulamadaki karşılığını teyid edebilmek için kullanılmıştır. Öğretmen adayları ile 2014-2015 Eğitim-öğretim yılı bahar döneminde 16 hafta süren uygulama sürecinin sonunda ikinci öğretmenlik deneyiminin ardından görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler iki farklı odak grup görüşmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Bu görüşmelerde öğretmen adaylarının ilkökul, ortaokul ve lise yıllarında beden eğitimi dersine yönelik deneyimlerine, derse bakış açılarına ve uygulama sonrası bakış açılarına yönelik yarı yapılandırılmış sorular sorulmuştur. Sorular hazırlanırken öğretmen adaylarının geçmiş deneyimleri ve bakış açıları üzerine nitel araştırmalar incelenmiş, alanda çalışan öğretim üyesinden görüş alınmış ve kullanılan kuramsal çerçevenin temel kavramları dikkate alınmıştır. Odak grup görüşmeleri yaklaşık 45 dk. sürmüştür. Araştırmacı yarı yapılandırılmış odak grup görüşme formu kullanmıştır. Görüşmelerde, araştırmacının konumu öğretmen adaylarının konuşmasını sağlayan bir moderatör olmuştur. Görüşme, öğretmen adaylarından izin alınarak ses kayıt cihazına kaydedilmiştir.

2.4.2 Gözlem

Sınıf öğretmen adaylarının “Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi” dersi kapsamındaki uygulamaları araştırmacı tarafından hazırlanan gözlem formundaki kriterlere göre değerlendirilmiştir. Ders öncesi hazırlık süreci, derse girişteki davranışları, etkinlikler, etkinlikler arası geçişler ve dersti bitirişte davranışları araştırmacı tarafından gözlemlenerek notlar tutulmuştur. Gözlem yapılmasındaki amaç görüşmelerde ifade edilen bakış açısı ile ilgili görüşlerin uygulamada gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol etmektir. Bu sayede gözlem bulguları görüşmeler ile desteklenmiştir.

2.4.3. Yansıtıcı Günlükler

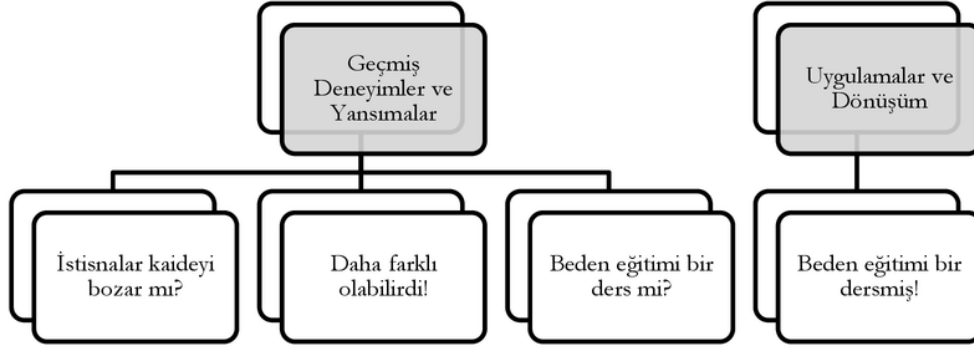
Katılımcılar uygulamanın hemen sonrasında planın sonunda bulunan yansımalar kısmına ders ile ilgili deneyimlerini ve aksayan yönleri yazmışlardır. Daha sonra uygulamalar ile ilgili görüntülerini izleyip daha kapsamlı bir şekilde uygulama dersinde hazırladıkları etkinlikleri ve kendi davranışları ile ilgili düşüncelerini yansıtıcı günlükleri yazmışlardır.

2.4.4. Kamera Görüntüleri

Yapılan uygulamaların her biri daha sonra araştırmacı tarafından tekrar kontrolün sağlanması ve öğretmen adaylarının kendi derslerini izleyerek yaptıkları doğru ve yanlışları görmeleri sağlamak amacıyla kamera ile kayıt altına alınmış ve daha sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu analiz tekniği kapsamında, çalışmadan elde edilen veriler araştırmacı tarafından ayrı ayrı incelenerek kodlar bulunmuş ve bu kodlar iki kategoride ve dört tema altında sınıflandırılmıştır. Kodları ve kategorileri oluşturma nitel veri analizinin temelini oluşturmaktadır (Creswell, 2016, s.184). Bu kategori ve temalar şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Kategori ve Temalar

2.5.1. Kodlama

Görüşme ve gözlem metinleri satır satır okunduktan sonra araştırmacı tarafından önemli bulunan kodların altı çizilmiştir. Kodlama süreci metin içerisindeki verileri küçük bilgi kategorileri içine toplamayı, gelen kod için kanıt aramayı ve etiketleme sürecini içerir. Kodlamada daha güvenilir sonuçlar elde edebilmek için spor eğitimi alanında çalışan ve nitel araştırma deneyimine sahip ikinci bir kodlayıcıya başvurulmuş ve bulunan ortak kodlar üzerinden temalara ayırma işlemine geçilmiştir.

2.5.2. Tematik Kodlama

Kodlama işlemi bittikten sonra birbirleriyle ilişkili kodlar bir araya getirilerek uygun temalar oluşturulmuştur. Tematik kodlama, daha önceden belirlenen kodların ortak yönler belirlenerek kategorize (tema) edilmesidir. Ayrıntılı kodlama ve tematik kodlamadan sonra veriler yorumlanabilecek şekle dönüştürülmüştür.

2.6. Geçerlik-Güvenirlilik

Nitel araştırmalarda geçerliğe ve güvenirlığe ilişkin farklı perspektifler olmakla birlikte çalışmada Lincoln ve Guba'nın (1985) perspektifi dikkate alınarak inandırıcılık kavramı tercih edilmiştir. İnandırıcılık nitel araştırma sürecinin kalitesini gösteren en önemli standarttır (Baden, 2013). Çalışmanın inandırıcılığının sağlanabilmesi için uzun süreli etkileşim, veri çeşitlenmesi ve ayrıntılı betimleme teknikleri kullanılmıştır. Araştırmacı yaklaşık 30 hafta boyunca çalışma grubu ile birlikte olmuş, veriler görüşmelerin dışında, gözlem formu, yansıma günlükleri ve kamera kayıtları ile çeşitlendirilmiş, yoğun betimleme yoluyla ayrıntılar birbirleriyle ilişkilendirilmiş ve güçlü alıntılar kullanılmıştır. Güvenirlilik konusunda ise Silverman (2005) kodlayıcılar arası görüş birliğini desteklemektedir (aktaran Creswell, 2016). Bu doğrultuda transkript farklı araştırmacılar tarafından okunarak görüş birliği sağlanmıştır. Görüş birliği aranırken Miles ve Huberman (1994) tarafından tavsiye edilen %80 anlaşma dikkate alınmıştır.

3. Bulgular

Sınıf öğretmen adaylarının beden eğitimi dersi ile ilgili geçmiş deneyimleri ve bu deneyimlerin yansımaları Geçmiş deneyimler ve Yansımaları kategorisi altında sunulmuştur.

3.1. Geçmiş Deneyimler ve Yansımalar

Bu kategori altında öğretmen adaylarının ilkökul, ortaokul ve lise yıllarında öğrenci olarak girdiği beden eğitimi derslerinde yaşadıkları, bu yaşadıklarının derse bakış açılarına yansımaları ve lisans döneminde "Beden Eğitimi ve Spor Kültürü" ile "Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi" derslerini almadan önce beden eğitimi dersini nasıl işleyeceklerine yönelik düşünceleri üç farklı tema altında yorumlanmıştır.

3.1.1. İstisnalar kaideyi bozar mı?

Öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerde birçoğunun ilkokul, ortaokul ve lise yaşantılarında beden eğitimi derslerinden yeterince verim alamadığını görüyoruz. Öğretmen adayımız Leyla'nın ilkokul yıllarında beden eğitimi derslerinde yaşamış olduğu olumsuz deneyim derslerde Matematik ve Türkçe gibi başka derslerin tercih edilmesi:

“Şöyle ki ilkokul yıllarında ben hani beden eğitimi dersini yapmıyorduk bile. Hocamız onun yerine Matematik ve Türkçe dersleri yapıyordu.” (Ö.A. Leyla)

Bir başka öğretmenimizde ilkokul yıllarında benzer bir durumla karşılaştığını görüyoruz. Beden eğitimi derslerine verilen önemi göstermesi bakımından aday öğretmenin ifadeleri önem arz etmektedir.

“Küçüklükten beri iyi bir temel aldığımızı düşünmüyorum. Müzik ve beden eğitimi dersleri aynı keşfe konulurdu. Matematik öğretilirdi. Müzik ve beden eğitimi dersleriyle ilk kez ortaokul ve lisede karşılaştım.” (Ö.A. Melek)

Ülkemizde sınav sistemi derslere verilen değer önemli belirleyicilerinden biridir. Sınavlarda çıkan konuların yer aldığı dersler sonuç odaklı sistemin doğası gereği merkeze alınırken soru çıkmayan ya da az soru çıkan dersler merkezden uzaklaştırılmaktadır. Okulların örtük programlarının da zaman zaman bu sisteme hizmet ettiğini aday öğretmenimizin şu ifadesinden anlıyoruz:

“...8. sınıfa geldiğimizde önümüzde sınavımız vardı ona hazırlık için matematik ve sosyal bilgiler çalışılıyordu. Sınıfta ders çalışın deniliyordu.” (Ö.A. Berna)

Öğretmen adaylarımızın geçmişteki yaşamış olduğu deneyimlerden bazıları da beden eğitimi derslerin boş, zaman doldurma ya da serbest bırakılma şeklinde geçmesidir. Bu durumu çoğu öğretmen adayımızın ilkokul, ortaokul ya da lise yıllarında yaşadığını anlıyoruz. Beden eğitimi dersi ile ilgili boş ders algısının oluşmasında sadece bu aday öğretmenlerimizin ilkokul yıllarında derslerine giren sınıf öğretmenlerinin değil aynı zamanda ortaokul ve lise yıllarında derslerine giren beden eğitimi öğretmenlerinin de pay sahibi olduğu söylenebilir.

“Serbest etkinlik adı altında sonuçta elimizde pek bir şey yoktu ya oyun oynardık arkadaşlarla ya da oturur genelde sohbet ederdik. Bazen de hoca bize bir iki top verirdi elimize ya voleybol oynardık ya yakan top oynardık. Ama bu dersi ciddi anlamda yaptığımız olmadı, genelde oyunla ve sohbetle geçti.” (Ö.A. Müge)

Üzüntü verici bir şekilde öğrencilerin serbest kaldıkları beden eğitimi dersi algısının aynı zamanda daha farklı bir boyutta boş ders algısı şeklinde de tezahür ettiğini öğretmen adayımız Nurhan'ın ifadelerinde görmekteyiz;

“... Beden eğitimi derslerini boş ders olarak görüyorduk. Fiziksel faaliyet olarak değil de bu ders boşuz ne oyun oynayalım diye düşünüyorduk hatta lisede ben oturup ders çalışıyordum. Fiziksel etkinlik olduğunu hatırlamıyorum.” (Ö.A. Nurhan)

Öğretmen adaylarının okul yıllarındaki beden eğitimi dersi ile ilgili bir diğer olumsuz deneyimi ise öğretmenlerin beden eğitimi dersine yeterince ilgi göstermemesi ve dersi arka plana atmasıdır. Beden eğitimi dersine dair tutumların ve inançların oluşmasında önemli yer sahibi olan ve rol model olan beden eğitimi öğretmenlerinin, öğretmen adaylarımızın öğrencilik yıllarında yeterli etkiyi bırakmadığını görmekteyiz. Program kapsamında ders işlemek bir kenara aday öğretmenlerimizin geçmişinde yer alan bazı beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin başlarında bile olmadığına aday öğretmenlerimizin ifadelerinde rastlamaktayız:

“Kırk yılda bir çıkardığında da yakan top istop gibi kendimiz oyunlar oynardık, hocamız baskımızda bile durmazdı. Beden eğitimi dersini hep arka plana atıyorlardı.” (Ö.A. Leyla)

“Şimdi hocam ilkokulda bizim sınıf öğretmenimiz beden eğitimi derslerinde gider çay ocağında çay içerdi.” (Ö.A. Nurhan)

Öğretmen adaylarının çoğunluğunun yaşamış olduğu olumsuz deneyimlerin yanı sıra birkaç istisna da olsa yaşanan olumlu deneyimlerin olduğunu görüyoruz. Aday öğretmen Müge 8. sınıfta dersine giren beden eğitimi öğretmeniyle birlikte zorlansa da öğretmenin çabasıyla o dönemde gelişim gösterdiğini ifade ediyor;

“Ortaokul 8. sınıfta baya zorlandığım oldu. Gerçekten beden eğitimi öğretmenimiz hakezyle öğretmeye çalışıyordu ve ben gerçekten zorlanıyordum ama hocanın diremesiyle yaptım. Gerçekten o dönem kazandığımı düşünüyorum bazı şeyleri.” (Ö.A. Müge)

Yine bir başka aday öğretmeni Ayten ortaokul döneminde rastladığı beden eğitimi öğretmeninın yönlendirici olması özelliği ile Atletizme başladığını ve bu sayede sporla iç içe olduğunu ifade ediyor:

“Ders bilmiyorum benim şansım olduğu için mi beden eğitimi dersi beden eğitimi dersi gibi geçiyordu. Ortaokulda rastladığım hocam beni atletizme yönlendirmişti bu çok iyi bir deneyimdi benim için.” (Ö.A. Ayten)

3.1.2. Daha farklı olabilirdi!

Öğretmen adayları yaşadıkları bu olumsuz deneyimler sonucunda şu anda kendilerinde gördükleri eksikleri o günlere dayandırıyorlar ve beden eğitimi derslerini gerektiği gibi almamalarının yansımalarını ifade ediyorlar. Temel hareket becerilerinin verilmemesi ve yönlendirme eksikliği öğretmen adaylarına göre önemli bir problem teşkil etmektedir. Öğrenmeyi kolaylaştıran temel prensiplerden biri geçmiş deneyimlerdir. Önceki öğrenmeler yeni öğrenmeleri kolaylaştırır. Bu noktada öğretmen adayımız geçmiş öğrenmelerdeki eksikliğin ilerleyen dönemlerde öğrenmeyi zorlaştırdığını ifade etmektedir.

“Koşarken sanki gerektirdiği gibi koşmuyormuşum gibi geliyor. İlkokulda verilmesi gerekiyordu ama sonra lisede verildi. ... Daha sonra belki o şekilde verimli olsaydı diğer arkadaşımız gibi olabilirdi. O şekilde bir hocam olmasını çok isterdim. Beni herhangi bir şeye yönlendirmesini.” (Ö.A. Fatma)

Öğrenme psikolojisinde yer alan kritik dönem kavramı, öğrenmede belli dönemlerin olduğunu ve bu dönemlerde kazanılmayan davranışların başka zamanlarda kazanılmadığını veya zor kazanıldığını ifade eder. Öğretmen adayımız ilkokul döneminde öğrenmesi gereken temel hareket becerilerini öğrenemediği için sonrasında zorlandığını ve bununda yapamıyorum duygusuyla özgüven kaybına neden olduğunu ifade etmektedir.

“... temel hareketleri en baştan öğrenemedik. Sonuçta bir yaş aralığı vardır ve o yaşı geçtikten sonra ben lise de öğrenmeye başlayınca kendimde özgüven eksikliği oldu.” (Ö.A. Leyla)

İlkokul döneminde oyun ve fiziki etkinlikler dersini yürüten sınıf öğretmeni ve daha sonraki dönemlerde beden eğitimi dersini yürüten beden eğitimi öğretmeni aynı zamanda öğrencileri yetenek durumuna göre yönlendiren ya da onun yeteneklerini keşfetmesi için ortam hazırlayan kişidir. Öğretmen adaylarımız bu yönlendirme eksikliğini ve yaklaşım tarzındaki olumsuzluğun yaşattığı olumsuzlukları ifade ediyor ve farklı yaklaşımlarla keşfedilecek yönleri olabileceğini ifade etmektedir:

“Aslında sporu sevemeyecek insanlar değiliz ama mesela arkadaşın hocası belli bir seviyede olduğunu gördükten sonra onu atletizme yönlendirmiş. Bizde beden eğitimi dersini olması gerektiği gibi geçirmiş olsaydık bizimde keşfedilecek birçok yönümüz olabilirdi.” (Ö.A. Müge)

“İnsan bir yönlendirici arıyor. Beden eğitimi öğretmeni çok önemli kişidir ama yönlendirmeden çok sen yapamıyorsun tarzı yaklaşınca hepten soğuyoruz.” (Ö.A. Leyla)

Bunun dışında okul takımı seçmeleri ve takımda yer alan öğrencilere öğretmenin bakış açısı beden eğitimi dersi ile ilgili bazı öğrencilerin olumsuz durumlar yaşamasına neden olabilir. Derslerde takımlarda yer alan daha becerili öğrencilere fazla ilgi gösterilmesi, onların dersin merkezine alınması daha az becerili öğrencilerin dersten soğumalarına ve bu sadece yetenekli öğrencilerin katıldığı bir ders algısı oluşmasına neden olabilir.

“Okullar arası güçlü bir yarış vardı ve hocalarda bu yarış bildiği için hep iyi bilenlere yönelirdi. Yarışmalar düzenlenirdi ve o şekilde ilerlerdi. Derlerde de onların antrenmanı olurdu.” (Ö.A. Fatma)

Öğretmen adaylarının o günkü eksiklerinin ve olumsuz deneyimlerinin ilerleyen yaşlarda yapamama korkusuna ve özgüven kaybına sebep olduğunu öğretmen adayımız şu şekilde ifade etmektedir:

“... açkçası pek bir olumlu yanı yok şöyle düşündüğümde olumsuz yanı daha fazla gibi geldi bana. Yapamama korkum küçüklükten kalan bir şey.” (Ö.A. Melek)

3.1.3. Beden eğitimi bir ders mi?

Öğretmen adaylarının geçmiş beden eğitimi deneyimleri derse ilişkin bakış açılarını belirlemede önemli bir yer tutmaktadır. Uygulama öncesi görüşlerini aldığımızda öğretmen adayları için beden eğitimi dersi çeşitli anlamlara geliyor ve sınıf öğretmeni olduklarında planladıkları beden eğitimi derslerine ilişkin düşüncelerini bu geçmiş deneyimler etkiliyor. Hatta beden eğitimi bir ders mi? sorusunu akla getiriyor. Örneğin, ilkokul yıllarında sınıf öğretmeni tarafından beden eğitim derslerinde dışarıya çıkarılmayan sınıf öğretmeni adayı şunları ifade ediyor:

“Açkçası ben hocamız fazla beden eğitimi dersine çıkarmadığı için daha fazla dışarı çıkarırım diye düşünüyordum ama şöyle ki onu da öğrencinin boşuna gidecek şeyler yani dersin boş geçmesi öğrencinin boşuna gidiyor bunu biliyorum ve bende öğrencileri boş bırakırım diye düşünüyordum ne yalan söyleyim.” (Ö.A. Leyla)

Öğretmen adayımız görüldüğü gibi geçmişte eksiklik olarak gördüğü beden eğitimi derslerinde dışarı çıkmama yerine kendi öğrencilerini ileride dışarıya çıkaracağını fakat bu derste öğrencileri boş bırakacağını ifade ediyor. Bunun dışında yine bir başka aday öğretmenimiz de derste eğlenceli etkinlikler yaptıracağını, program hedefleri ve kazanımları dikkate almayacağını ifade ediyor:

“Herhalde eğlenceli etkinlik yaptırırız oynarız sonra da bu dersi bitiririz diye düşünüyordum. İlkokul öğretmeni olacağım için bu kazanımları ve hareketleri düşünmüyordum, çeşitli etkinlikler ve yarışlar şeklinde olur diye düşünüyordum.” (Ö.A. Fatma)

Geçmiş deneyimlerden hareketle yine öğretmen adayları benzer şekilde beden eğitimi dersini eğlenceli oyunların oynandığı, öğrencilerin serbest bırakıldığı bir rahatlama dersi olarak görüyorlar ve öğretmen olarak ileriye dönük planlarını bu çerçeveye göre şekillendiriyorlar.

“Boş ders algısı vardı. Kendim boş geçirmeyi düşünmüyordum en azından oyun oynatırım diye düşünüyordum. Öğrencileri kendi haline bırakırım oyun oynatırım bi rahatlama dersi olarak görüyordum.” (Ö.A. Nurhan)

Bir başka öğretmen adayı bu söylenen üzerine şunu ifade ediyor ve aslında ilköğretim ve ortaöğretim döneminde geçen niteliksiz derslerin onların bakış açısını belirlemedeki önemini özetliyor; “Hiç ders olarak düşünmedik ki.” (Ö.A. Melek)

3.2. Uygulamalar ve Dönüşüm

Sınıf öğretmen adayları Beden Eğitimi ve Oyun öğretimi dersi kapsamında çeşitli etkinlikler ve uygulamalar gerçekleştirmiş ve bu süreçte 1-4. Sınıf Oyun ve Fiziki Etkinlikler programını tanıma, kazanımları ve kavramları inceleme ve buna bağlı olarak planlar hazırlayarak uygulama yapma imkânı bulmuştur. Bu süreç ile birlikte beden eğitimi dersi hakkındaki düşünceleri ve bakış açısı değişimi olup olmadığı görüşmeler, gözlemler ve yansımaya notları ile incelenmiştir. Sürec tamamlandıktan sonra beden eğitimi dersine bakış açısının dönüştüğünü aday öğretmenlerin ifadelerinden anlıyoruz ve dönüşümün “beden eğitimi bir ders mi?” sorusundan evet beden eğitimi bir dersmiş cevabına doğru gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

3.2.1. Evet, beden eğitimi bir dersmiş!

İlk olarak geçmişte beden eğitimi dersi ile ilgili boş ders, sadece oyunların oynandığı bir ders, rahatlama ve serbest zaman düşüncesinin ve hatta beden eğitimini bir ders olarak görmeme eğiliminin öğretmen adaylarında farklılaştığını görüyoruz. Aday öğretmen bu konudaki güvensizliğini uygulamalar yoluyla aştığını ve boş bırakayım düşüncesinin artık olmadığını şu şekilde ifade ediyor:

“Beden eğitimi dersi eşittir boş ders demek değil bunu öğrendim. Şöyle bir şey var hep düşünürdüm beden eğitimi dersinde beni bıraksalar öğretmen olarak, karşımda bir sınıf var ben ne yapacağım nereden başlayacağım. Ben kendime güvenemiyordum öğrenciler illaki bir şeyler isteyecek, bocalardım bu dersi almasaydım. Ama şimdi artık her şey aklıma oturdu. Kesinlikle dersi boş bırakayım öğrenciler eğlensin kendi kafalarına göre takılsın modu artık yok.” (Ö.A. Leyla).

Bir diğer önemli dönüşüm noktasını derste öğretme odağının gelmesi noktasında görüyoruz. Daha önce serbest bırakıp eğlenmelerini isterim ya da boş bırakırım diyen öğretmen adaylarının süreç sonunda bu noktanın dışında öğrencilerin öğrenmesi hususunu merkeze aldığını ve beden eğitimi dersini bir ders olarak kavradıklarını görüyoruz.

“Şu anda kesinlikle eğlence noktası yine var hitap edeceğimiz yaş maksimum 11 yaş olacak yine eğlence bence kesinlikle olmalı en azından kendilerini bağlamak adına ama sizin de derste vurguladığımız gibi eğlenceden önce öğretmek öğrendiklerimizi eğlenceye dönüştürmek şu an ben o noktadayım.” (Ö.A Fatma)

“Bu dersin bir ders olduğunu kavradım ve bu tüm arkadaşlarım için geçerli neredeyse. Çoğumuzun doğru dürüst bir temeli yok. Bu şekilde çok çok iyi” (Ö.A. Nurhan)

Aday sınıf öğretmenlerine göre uygulamalar ve öğrenme süreci ders ile ilgili önyarguların kırılmasını ve bazı tereddütlerin ortadan kalkmasını sağlamıştır. Öğretmen adaylarımızın bazılarında bu ders ile ilgili geçmiş deneyimlere bağlı olarak yapamam ve bu derste ne yapacağız korkusunun uygulamalar yoluyla aşıldığını öğretmen adaylarımız şu şekilde ifade ediyor:

“Yani şöyle herkes bu derse bir önyargıyla bakıyordu. Bizde bu dersi yapabileceğimizi düşünmüyorduk. Elimize uygulama fırsatlara geçince demek ki yapabiliyormuş diyerek daha fazla çabaladık. Elimize daha önce böyle bir fırsat geçmemişti, bu sayede eksiklerimizi daha iyi neleri yapabiliriz gördük. Yani ben kendi adıma gördüm en azından. Bu ders benim ön yargılarımı kırdı açıkçası.” (Ö.A. Fatma)

“Biri beni beden eğitimi dersine koysa karşıma da öğrencileri verse ne yapacağımı bilemezdim. Aklımda bir şeyler var bir şeyler biliyorum ama bunu hangi sıraya göre gideceğim önce hangilerini vereceğim sonra ne diyeceğim hâkimiyet olarak bunları yapamazdım. Bu sınıfta

yaptığımız benim için çok iyi bir deneyim oldu. Öncelikle ders planı hazırlamak, terimler işte öğretip sonra etkinliğin oyununu yaptırmak bunu ilişkilendirmek bunların hepsi benim için iyi bir deneyim oldu.” (Ö.A. Ayten)

Aday sınıf öğretmen eğitimini oyun ve fiziki etkinlik dersine hazırlama noktasında önemli sorunlardan biri bu dersi veren öğretim elemanının oyun ve fiziki etkinlikler öğretim programını bir kenara bırakarak derslerde beceri odaklı uygulamalara yer vermesidir. Bu dersin sorumlusu olan bazı öğretim elemanları doğrudan branşlara özgü becerileri verme yoluna giderek aday sınıf öğretmenlerinin öğretmen olduklarında ihtiyaç duydukları bilgi ve becerilere sahip olamamasına neden olmaktadır. Öğretmen adayının bu dersi ilk duyduğunda yapmış olduğu çağrışım bu düşünceyi destekler niteliktedir;

“Bu dersi ilk duyduğumda demiştim ki uff boca yine voleybol oynatacak yine yapacağım kalacağım diye düşünüyordum. Sizin bize yaklaşımınız çok farklı oldu. Siz bizi yönlendirdiniz, biz ön plandaydık. Çünkü biz bu öğrenme sürecinin içindeydik. İleride neler yapacağımızı, nasıl ders hazırlayacağımızı nasıl bir arada tutacağımızı bu ders sayesinde öğrenmiş olduk.” (Ö.A. Burcu)

Öğretmen adaylarının ders boyunca öğrendiklerine paralel olarak yeni kavramlarla ve programlarla tanışmaları dersi daha ciddi şekilde düşünerek ileride planladıkları dersle ilgili düşüncelerini değiştirdiğini ve ders kapsamındaki uygulamalarda yapılan gözlemlerde de plan hazırlama, derse ait kazanımlar, bu kazanımlara uygun etkinlik ve materyal belirleme gibi konulara yansıdığı görülmüştür:

“Bu derste sarı kartları mor kartları ilk defa duyduğum gördüm. İçeriğinin neler olduğunu öğrenmiş oldum. Bu derste bu şekilde ilerlemeseydik eğer ben bunların nasıl olduğunu ve genel olarak plan hazırlamanın nasıl yapılacağını bilmiyordum. İlk defa bu derste plan hazırladım” (Ö.A. Nurhan)

“Bakış açımız değişti. Şöyle ki ilk olarak terimler. İlkokula hitap ediyoruz sonuçta biz. Şu an bilmemiz gereken terimler bunlar ama biz ilk defa bu terimlerle karşıyoruz. Mesela galop duyduğumda acaba ne, nasıl olacak, zor mu kolay mı hiçbir bilgim yoktu.” (Ö.A. Müge).

4. Tartışma

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının geçmiş beden eğitimi deneyimlerinin genel olarak olumsuz olduğu görülmektedir. Bu deneyimler sonucunda beden eğitimi dersine ilişkin düşünceleri de eğlenceli oyunların oynatıldığı ders, diğer derslerden sonra dinlenme dersi, boş ders, serbest zaman şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir. Morgan ve Bourke (2008) yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmenlerinin geçmiş deneyimlerinin genellikle olumsuz olduğunu ve bu olumsuz deneyimlerin beden eğitimi öğretimi konusundaki güvenin önemli bir belirleyicisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bir başka çalışmada Morgan ve Hansen (2008) sınıf öğretmenlerinin çoğunun geçmişte olumsuz beden eğitimi deneyimine sahip olduklarını ve beden eğitimi uygulamalarının en önemli belirleyicilerinin kişisel beden eğitimi deneyimi, lisans eğitiminin kalitesi ve beden eğitimi öğretimine ilişkin tutum olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Hem geçmiş deneyimlerin önemi hem de kaliteli lisans eğitiminin etkisini ortaya çıkarması bakımından bu çalışmanın sonucu ile çalışmamızın bulguları örtüşmektedir.

Öğretmen adayları lisans eğitiminde bu programla tanışıp, plan hazırlama ve uygulama sürecine girmeden önce de beden eğitimi derslerinde eğlenceli oyunlar oynatacağını, kimi zaman boş bırakıp dinlenmelerine izin vereceklerini düşündüklerini ifade ettiler. Uygulama sürecinde programla tanışmaları, diğer derslerde olduğu gibi kazanımların olduğu ve bir plan dahilinde bu kazanımlara yönelik etkinliklerin olması gerektiğini öğrendikten ve bununla ilgili öğretmenlik deneyimi yaşadktan sonra derse ilişkin düşüncelerinde ve uygulamalarında değişimler olduğu görülmektedir. Uygulamalar yoluyla kazanımlar doğrultusunda öğretime odaklanma ve etkinlikleri belirleme, bu dersin boş ders olmadığını benimseme, ders ile ilgili plan hazırlama, materyal oluşturma, ders

akışında aşamaları benimseme ve hangi sırayla gideceğini anlama gibi derse dair önemli aşamaların bu yolla geliştiğini hem odak grup görüşmeleri hem de gözlem notları göstermektedir. Bu sonuç lisans eğitimi sürecinde öğretmen adaylarının nitelikli deneyimlerinin derse ilişkin bakış açısını dönüştürmede ki önemini göstermesi bakımından önemlidir. Tsangaridou (2008) beden eğitimi metodoloji dersi alan aday sınıf öğretmenleri ile yapmış olduğu çalışmada adayların ders sonunda beden eğitimi derslerinin diğer derslerle aynı statüde ve serbest oyundan daha fazlası olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada lisans eğitimi nitelik dersler ve deneyimler ile birlikte beden eğitimi dersine verilen önemin ve bakış açısının değiştiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Sınıf öğretmeni adaylarının lisans eğitiminde almış oldukları beden eğitimi ve spor kültürü ile beden eğitimi ve oyun öğretimi derslerinin mevcut durumunun, içeriğinin ve ders saatlerinin yeniden gözden geçirilmesi mevcut yapı içerisinde beden eğitimi dersinin öneminin farkında ve nitelikli sınıf öğretmenleri yetiştirebilmek için önem arz etmektedir. Bu ders, sınıf öğretmeni adaylarının ileride verecekleri dersin programı, hedefleri doğrultusunda yeniden düzenlenmeli ve programda ilkökula öğretilecek bilgi ve becerilerinin lisans eğitiminde öğretmen adaylarına aktarılması gerekmektedir. Morgan ve Hansen'in (2007) 31 sınıf öğretmeni ile yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmenleri plan hazırlama, uygulama, ölçme ve programı değerlendirme noktalarında yetersiz olduklarını ifade etmişlerdir. Beden eğitimi dersine ilişkin bakış açılarını değiştirmede, önyargılarını kırmada ve öğretim ile ilgili becerilerini geliştirmede uygulama imkanı bulmalarının çok olumlu değişimlere yol açması bu çalışmanın bir diğer sonucudur. Humphries and ve Ashy (2006) uygulama deneyimlerinin beden eğitimine ilişkin olumlu tutuma yol açtığını sonucuna ulaşmıştır. Xiang, Lowy ve McBride (2002) öğretmen adaylarına uygulama ve gözlem fırsatı verildiğinde beden eğitimi öğretimi hakkındaki inançları üzerine olumlu etkilerin olduğunu belirtmişlerdir. Sonuç olarak sınıf öğretmeni adaylarının geçmiş okul yıllarındaki beden eğitimi deneyimlerinin derse olan bakış açısını belirlemede çok önemli bir etken olduğu ve olumsuz deneyimlerle ortaya çıkan bakış açısını dönüştürebilmenin yolunun öğretmen eğitimi sürecinde aday sınıf öğretmenlerine nitelikli beden eğitimi öğretim uygulaması deneyimleri sunmaktan geçtiği söylenebilir.

5. Sonuç ve Öneriler

İlkokul döneminde derse giren öğretmenlerle ilgili olumsuz deneyimler;

- Beden eğitimi yerine farklı derslerin işlenmesi,
- Çocukların bahçede serbest bırakılmaları,
- Öğretmenin herhangi bir program dahilinde kazanımlara yönelik bir öğretimin içinde olmayışıdır.

Beden eğitimi derslerinin olumlu geçtiğini söyleyen öğretmen adayları bile “ne yapıyordunuz?” diye sorulduğunda çeşitli eğlenceli oyunlar oynatıldığını ifade ediyorlar. Yani bu dönem program dahilinde verilmesi gereken temel hareket becerilerinin verilmediği görülmektedir. Ortaokul ve lise yıllarında da birkaç istisna dışında derslerin verimsiz geçtiğini yine öğretmen adaylarının görüşlerinden anlaşılmaktadır.

Öğretmen adayları lisans eğitiminde bu programla tanışıp, plan hazırlama ve uygulama sürecine girmeden önce öğretmen olduklarındaki planları;

- Beden eğitimi derslerinde eğlenceli oyunlar oynatmak,
- Kimi zaman boş bırakıp dinlenmelerine izin vermek şeklindedir.

Öğretim uygulamalarının sonucunda odak grup görüşmelerinin yanı sıra alan notları ve izlenen kamera kayıtları sonucunda aday öğretmenlerin gelişim gösterdiği konular;

- Kazanımlar doğrultusunda öğretime odaklanma ve etkinlikleri belirleme,
- Bu dersin boş ders olmadığını benimseme,
- Ders ile ilgili plan hazırlama, materyal oluşturma, ders akışında aşamaları benimseme gibi konular olmuştur.

Çıkan sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler nitelikli beden eğitimi öğretimini gerçekleştirecek sınıf öğretmenleri yetiştirmede yardımcı olabilir;

- Sınıf öğretmeni adaylarının lisans eğitiminde almış oldukları beden eğitimi ve spor kültürü ile beden eğitimi ve oyun öğretimi derslerinin mevcut durumunun, içeriğinin ve ders saatlerinin yeniden gözden geçirilmesi,
- Dersin uygulama saatinde aday öğretmenlerin simüle edilmiş uygulamalar yapmasına fırsat verecek şekilde öğrenme ortamının hazırlanması,
- Öğretim sürecinin “Oyun ve Fiziki Etkinlikler” öğretim programı çerçevesinde şekillendirilmesi,
- Okul deneyimi dersi sürecinde nitelikli beden eğitimi derslerini gözlemlemesinin sağlanması
- Öğretmenlik uygulaması sürecinde oyun ve fiziki etkinlikler dersini önceki öğrenmelerini pekiştirecek şekilde işlemlerine fırsat verilmesi önerilebilir.

Bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının ilkokul, ortaokul ve lise yıllarındaki beden eğitimi deneyimleri, lisansa başladıklarındaki düşünceleri ve uygulama sonrası bakış açısı keşfedilmeye çalışılmıştır. Bu noktada aday sınıf öğretmenleri ile uygulamaya dönük eylem araştırmalarının yapılması bu konunun daha farklı yönleriyle anlaşılması ve öğretmeyi öğrenmelerini kolaylaştıracak yöntemlerin belirlenmesinde yardımcı olabilir. Ayrıca aday sınıf öğretmenleri ile yapılan bu çalışmaların farklı bakış açılarıyla görevde olan sınıf öğretmenleriyle yapılması nitelikli beden eğitimi öğretimini sağlamada araştırılabilir.

Aday sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi deneyimleri ve yansıtıcı öğretim uygulamaları yoluyla bakış açılarının dönüşümü

ORIGINALITY REPORT

5%

SIMILARITY INDEX

MATCH ALL SOURCES (ONLY SELECTED SOURCE PRINTED)

★www.ices-uebk.org
Internet

2%

EXCLUDE QUOTES ON

EXCLUDE MATCHES OFF

EXCLUDE BIBLIOGRAPHY OFF